

Jogi melléklet

Külgazdaság, LVIII. évf., 2014. január–február (1–17. o.)

A közös európai adásvételi jog és a bécsi vételi egyezmény

SZABÓ SAROLTA

Jelen tanulmány az Egyesült Nemzetek Áruk nemzetközi adásvételéről szóló egyezmény (bécsi vételi egyezmény, 1980) és a 2011. október 11-én közzétett közös európai adásvételi jog (CESL) tervezete közötti kapcsolatot vizsgálja, és megkísérli összehasonlítani a két jogeszközt. Nem kétséges, hogy a határon átnyúló kereskedelmi célú adásvételi szerződésekre egy uniós jogi instrumentum elfogadása egy új, regionális jogeszközt teremtene a tagállamok eltérő nemzeti jogai és a nemzetközi adásvételi egyezmény között. Kérdéses, hogy az üzleti világ preferálja ezt, vagy sem? Ezért is különösen fontos, hogy az olyan főbb különbségek a bécsi vételi egyezmény és a CESL között, mint a célkitűzések, az opt-in és opt-out megközelítés, az alkalmazási kör és az egyes konkrét rendelkezések minél alaposabb elemzésre kerüljenek.

Journal of Economic Literature (JEL) kód: K120 – Contract Law; K330 – International Trade Law.

I. Bevezető gondolatok

A mára már 28 tagállamával, több mint 500 millió lakosával és 16 trillió feletti USA dollár GDP-jével az Európai Unió napjaink vezető gazdasága.¹ A tagállamok között megszámlálhatatlanok a társadalmi, gazdasági, kulturális különbségek, s ezek természetesen megjelennek a jogi szabályozásban, így a magánjogban is. Az utóbbi időben az EU egyre intenzívebben (és különböző eszközökkel) próbálja

---

Szabó Sarolta, PhD, egyetemi adjunktus (PPKE JÁK).

E-mail cím: szabo.sarolta@jak.ppke.hu

Lásd: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2013/01/weodata/index.aspx>

¹ Lásd: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2013/01/weodata/index.aspx>

megteremteni az egyes tagállami magánjogi szabályozások nagyobb összhangját. Ugyan egy európai magánjogi kódex létrejött ma még nagyon hosszadalmasnak tűnő folyamat és így igen távoli lehetőség, de semmiképpen sem új gondolat, ugyanis egy ilyen kódex megalkotásának kívánatos és megvalósítható volta már 1989-ben az Európai Parlamentben felvetődött.²

Egy jövőbeli európai szerződési jogi kódex megalkotásának folyamatában az első „nagyobb lépésként” is tekinthető az Európai Bizottság 2011. október 11-én közölt rendelettervezete az európai közös adásvételi jogról (*Common European Sales Law*, továbbiakban: CESL).³ A CESL közzétételének közvetlen előzménye⁴ az volt, amikor az Európai Bizottság 2010 tavaszán egy szakértői csoportot állított fel, hogy előkészítsék egy európai szerződési jogi eszköznek az alapjait. A bizottság széles körű konzultációinak eredményeképp⁵ a szakértői csoport munkáját végül 2011 áprilisának végén „*Feasibility Study*” címmel publikálták.⁶ További konzultációk után a bizottság számos módosítást végzett a szövegen, és így született meg a rendelettervezet. A szakértői csoport nagymértékben az ún. Közös referenciakeret tervezetét (*Draft Common Frame of Reference – DCFR*) vette alapul, de az ún. *Lando* alapelveket (*Principles of the European Contract Law – PECL*)⁷ is felhasználta.⁸ Újdonsága abban is rejlik, hogy míg a létező európai szerződési jogi jogeszközök (irányelvek) többnyire a fogyasztóvédelmi jog (azaz a B2C jogviszonyok) harmonizálására törekedtek, addig a CESL (már rendelettervezetként) kiterjesztené az európai szerződési jog hatályát a kereskedők közötti adásvételi jogra (azaz a B2B jogviszonyokra) is.

A CESL-t tehát minden más korábbi kísérlettől az különbözteti meg, hogy míg az Európai Unió korábban inkább a nemzetközi magánjog, nemzetközi polgári eljárásjog egységesítésével, tehát közvetett eszközökkel próbálta meg a határon átnyúló kereskedelem akadályait a területén belül csökkenteni, a versenyt élénkíteni, e javaslattal viszont a tagállamok szerződési jogának egységesítését közvetlenül, azaz

² Resolution A2-157/89, OJ EC 1989, C158/400. Hivatkozva: *Schmid* [2012], 264. o.

³ Javaslat – Az Európai Parlament és Tanács rendelete a közös európai adásvételi jogról. COM(2011) 635 végleges.

⁴ A 2001-től tartó folyamatról részletesebben lásd: *Vincze* [2013], 1–23.

⁵ A bizottság zöld könyve a fogyasztók és a vállalkozások javára szolgáló európai szerződési jog felé történő előrehaladás szakpolitikai választási lehetőségeiről. COM(2010) 348 végleges.

⁶ A European contract law for consumers and businesses: Publication of the results of the feasibility study carried out by the Expert Group on European contract law for stakeholders’ and legal practitioners’ feedback.

http://ec.europa.eu/justice/contract/files/feasibility_study_final.pdf

⁷ *Lando–Beale* [2000].

⁸ *Clive* [2012], 78. o.

anyagi jogi szabályokkal valósítaná meg.⁹ A regionális jogegységesítéseket számba véve több hasonló, a szerződési jog harmonizációjára törekvő joganyag létezik, pl. az északi országokban a *Nordic Sale of Goods Act*, az USA tagállamaiban – kivéve Louisianát – a *Uniform Commercial Code*, a tizenhét nyugat- és közép-afrikai országot tömörítő OHADA (*Organization for the Harmonization of Business Law in Africa*) keretében megalkotott *Uniform Act on General Commercial Law*, valamint az ázsiai térség tekintetében készülő *Principles of Asian Contract Law*. Ezen regionális jogegységesítések természetesen nemcsak területi hatályukban, hanem az alkalmazásuk egyéb kérdéseiben is eltérnek, de közös vonatkozásuk, hogy létükkel egyben kihatnak a nemzetközi, vagy – ha úgy tetszik – a már globálisan egységesített jogra is, azaz az áruk nemzetközi adásvételi szerződéseiről szóló ENSZ-egyezményre (*United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, CISG*; továbbiakban: Egyezmény).¹⁰ Az unió 28 tagállama közül mindössze 3 nem részes állama az Egyezménynek, ezért indokolt az összevetése a regionális és az univerzális jogegységesítés ezen két vívmányának, azaz a CESL-nek és az Egyezménynek. Vajon mennyiben tér el a két instrumentum, alkalmasabb lenne-e a CESL az áruk nemzetközi adásvételének szabályozására?

II. Az Egyezmény és a CESL célkitűzése

Az Egyezmény fő célja a kereskedők közötti áruk adásvételére vonatkozó anyagi jog globális egységesítése, ezáltal a nemzetközi kereskedelem akadályainak csökkentése, valamint a nemzetközi kereskedelem fejlődésének elősegítése.¹¹

A CESL – bizottság által deklarált – célja, hogy javítsa a belső piac létrehozásának és működésének feltételeit,¹² jelen esetben azáltal, hogy „a szerződési jog egységes rendszerét”, tehát az ún. a közös európai adásvételi jogot elérhetővé teszi.¹³

⁹ *Abdelaziz* [2012], 258. o.

¹⁰ Kihirdette az 1987. évi 20. tvr., *Magyar Közlöny*, 1987., 55. sz. (1987. november 29.)

¹¹ Egyezmény preambuluma szerint: „[...] az áruk nemzetközi adásvételi szerződéseire alkalmazandó és a különböző társadalmi, gazdasági és jogi rendszerekkel összeegyeztethető egységes szabályok elfogadása hozzájárul a nemzetközi kereskedelem jogi akadályainak felszámolásához és elősegíti a nemzetközi kereskedelem fejlődését.”

¹² Tehát a javaslat – a bizottság szerint – az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 114. cikkén alapul. Ezt többen vitatják, lásd pl. *Abdelaziz* [2012], 278. o.

¹³ CESL I. cikk, valamint lásd az Indoklás: „A javaslat átfogó célja a belső piac létrehozásának és működésének javítása a vállalkozások határon átnyúló kereskedelme és a határon átnyúló fogyasztói vásárlások bővítésének előmozdításával. Ez a célkitűzés úgy érhető el, ha rendelkezésre áll egy önálló, egységes szerződési jogi szabályrendszer, beleértve a fogyasztóvédelmi rendelkezéseket és a közös

Mivel az üzleti élet a kiszámítható és kevésbé bonyolult jogi környezetet preferálja, ezért a bizottság a 28 tagállam eltérő nemzeti jogára, így a bizonytalan jogi környezetre és azok komplexitására tekintettel alkotta meg a tervezetet. Ráadásul a CESL az unión belüli versenyt is ösztönözné.¹⁴ A bizottság azon felmérésekre hivatkozott, amelyek azt mutatják, hogy a határon átnyúló kereskedelem akadályai közül – beleértve többek között az adójogszabályokat, a közigazgatási előírásokat, a szállítási nehézségeket, valamint a nyelvi és kulturális különbségeket – a kereskedők szerint a szerződési joggal kapcsolatos akadályok a határon átnyúló kereskedelem legjelentősebb korlátai közé tartoznak.¹⁵ A javaslat indokaként tehát a nemzeti jogok eltéréseiből eredő akadályok, így különösen a kis- és középvállalkozásokat (továbbiakban: kkv) rendkívül hátrányosan érintő ügyleti többletköltségek, a jogi bonyolultság felszámolása is szerepelnek.¹⁶

Ezt az érvelést – s ezzel a CESL jogalapját is – többen vitatják. Nézetük szerint valójában nem annyira a jogok eltérése, mint inkább az egyes kógens normák különbözősége a gyakorlat problémája (példának említik az általános szerződési feltételek érvényességének kérdését).¹⁷ A jogok eltérése már csak azért sem olyannyira zavaró, mert a 28 tagállamból 24 részes állama a bécsi egyezménynek is.¹⁸ Némely jogászok szerint ezért a CESL azzal, hogy egy új, választható rezsimet biztosít, inkább komplikálja a helyzetet.¹⁹

Összességében elmondható, hogy a célkitűzését illetően a CESL elsődlegesen a fogyasztói és a kisebb ügyletek határon átnyúló (elsősorban EU-n belüli) keres-

---

európai adásvételi jogot, amelyet a tagállamok nemzeti jogrendszereinek keretén belül második szerződési jogi rendszernek kell tekinteni.” COM(2004) 651 végleges 4.

¹⁴ A CESL (7) preambulumbekzdése szerint: „A nemzeti szerződési jogok közötti különbségek és ezeknek a határon átnyúló kereskedelemre gyakorolt hatása a verseny korlátozását is szolgálja. A kis volumenű határon átnyúló kereskedelem miatt csökken a verseny, így a kereskedők is kevesebb ösztönzést kapnak arra, hogy innovatívabbá váljanak, és javítsák áruik minőségét vagy csökkentsék az árakat. Különösen a kisebb tagállamokban, ahol kevesebb belföldi versenytárs működik, a külföldi kereskedők azon döntése, hogy nem lépnek be a piacokra a költségek és a piacra lépés bonyolultsága miatt, korlátozhatja a versenyt, és ennek következtében érzékelhető hatást gyakorolhat a rendelkezésre álló termékek választékára és árszintjére.”

¹⁵ Lásd A vállalkozások közötti ügyletekben alkalmazott európai szerződési jogról szóló 2011. évi 320. *Eurobarométer-felmérés*. 15.

¹⁶ A CESL (8) preambulumbekzdése: „[...] A közös európai adásvételi jognak kiegészítő lehetőségként kell megjelennie, amely növeli a felek rendelkezésére álló alternatívákat, és amelyet minden alkalommal használhatnak, ha kölcsönösen úgy ítélik meg, hogy az segítséget jelentene a határon átnyúló kereskedelem megkönnyítésében, valamint az ügyleti és alternatív költségek és a határon átnyúló kereskedelem egyéb, szerződési joggal összefüggő akadályainak csökkentésében.”

¹⁷ *Kornet* [2012], 4–5. o. *Abdelaziz* [2012], 278. o.

¹⁸ Kivéve Egyesült Királyság, Írország, Málta és Portugália.

¹⁹ Pl. *Abdelaziz* [2012], 278. o.

kedelmének megkönnyítését tűzte ki, míg az Egyezmény a globális szinten folyó nemzetközi adásvétel kereskedők közötti megkönnyítésére törekszik, kizárva a fogyasztói ügyleteket. A két joganyag közötti átfedés a címzettek tekintetében, tehát a kkv-k esetében található. A CESL szerint a kereskedők közötti ügyleteknél a felek legalább egyikének kkv-nak kell lennie. Egyébiránt a CESL fogalma szerinti kkv nem is olyan „kicsi”, ugyanis ez a társaság 250 főnél kevesebb személyt alkalmaz és éves forgalma nem haladja meg az 50 millió eurót, vagy pedig éves mérlegfőösszege nem haladja meg a 43 millió eurót.²⁰ Viszont a javaslat lehetőséget biztosít arra, hogy a tagállamok dönthetnek akként, hogy a CESL-t elérhetővé teszik olyan szerződéseknél is, amelyeket nagyvállalatok kötnek.²¹

Eltérés mutatkozik abban is, hogy míg az Egyezmény a nemzeti adásvételi jogok globális egységesítésére hivatott oly módon, hogy az a nemzeti jogok helyébe lép, a CESL egy választható szerződési jogi rezsimet kínál, nem befolyásolva a létező, más adásvételi jogi rezsimeket. A CESL megalkotói ugyanis azzal számoltak, hogy az egységes szabályokat (annak kógens rendelkezései ellenére) a felek mint opcionális jogeszközként választják a szerződésükre alkalmazandó jogként. *Magnus* szerint – a CESL-lel összevetve – az „Egyezmény célkitűzése egyértelműbbnek, könnyebben elérhetőbbnek és egyszerűbbnek tűnik”.²²

III. A CESL és az Egyezmény közötti viszony

A bizottság azzal indokolta új jogeszköz megalkotását, hogy az Egyezményt nem tartja megfelelőnek, ugyanis a „vállalkozások közötti kapcsolatok tekintetében [...] az] egyezmény szabályozza az áruk adásvételéről szóló szerződések bizonyos vonatkozásait, de fontos kérdésekre nem terjed ki a hatálya, így az akarathibákra, a tisztességtelen szerződési feltételekre és az elévülésre. Alkalmazásának további korlátja az, hogy nem minden tagállam írta alá a bécsi egyezményt és nincs olyan mechanizmus, amely biztosítaná az egységes értelmezését.”²³ Az Egyezmény három kritizált pontja tehát, hogy:

- a) nem minden tagállam az Egyezmény részes állama;
- b) az Egyezmény nem ad teljes körű szabályozást; és
- c) nem biztosított az Egyezmény egységes értelmezése.

²⁰ CESL 7. cikk (2) bekezdése.

²¹ CESL 13. cikk b) pont.

²² *Magnus* [2012], 227. o.

²³ COM(2004) 651 végleges 6.

A bizottság álláspontja mellett és ellen is számos érv hozható. *Per exemplum*, ha az Egyezményben nem részes államokban lévő vállalatokat vesszük, azok vajon önként alá vetik-e magukat egy másik (szintén nem a „jól ismert” nemzeti jogi) instrumentumnak?²⁴ Teljes körű szabályozást a CESL sem ad, bár az valóban nagy előnye, hogy több – az Egyezmény által nem szabályozott – kérdést kifejezetten rendez. Végül, az egységes értelmezés tekintetében felvethető, hogy ugyan a bizottság javaslata szerint a vitás ügyeket csak korlátozott számban szükségeltetik majd az Európai Bíróság elé vinni, a kvk-k – akikre a CESL-t „szabták” – nem biztos, hogy végigviszik az európai fórumok előtti költséges és plusz eljárásokat.²⁵ A jogalkotó szerint létrehoznának egy adatbázist, amely francia, német, angol nyelven az ítéletek összefoglalóit tartalmazná, így biztosítva az átláthatóságot és az egységességet.²⁶ Ezzel szemben valóban felhozható, hogy az Egyezménynek számos – ennél részletesebb – adatbázisai is vannak.²⁷

Mindemellett a CESL a (25) preambulumbekkezdésében egyértelműen tisztázza a viszonyát az Egyezménnyel. E szerint: „[a]mennyiben egyébként az Egyesült Nemzeteknek az áruk nemzetközi adásvételi szerződéseiről szóló egyezményét kellene alkalmazni a kérdéses szerződésre, akkor a közös európai adásvételi jogra vonatkozó választásnak tartalmaznia kell a szerződő feleknek az egyezmény kizárására vonatkozó megállapodását.” Tehát amennyiben egy adásvételi szerződés az Egyezmény hatálya alá tartozik, akkor a felek CESL-re vonatkozó választása önmagában nem elegendő, ki is kell zárni az Egyezményt. E ponton azonban felmerülhet, hogy vajon hallgatólagosan is ki lehet-e zárni az Egyezményt, vagy lehetséges-e a szerződés feldarabolása (*dépaçage*), azaz hogy a felek részben a CESL-t, részben az Egyezményt kötik ki. Ez utóbbi kérdés – nézetem szerint – inkább teoretikus, ugyanis a szerződés feldarabolása és így külön jogok alá rendelése nagyon ritka, bár a CESL ezt a lehetőséget nem tiltja.²⁸ A hallgatólagos kizárás megengedhető-

²⁴ Kornet [2012], 12. o.; *Abdelaziz* az angol jog tekintetében nemleges választ ad, főként hogy a fogyasztóvédelmi rendelkezések a CESL-ben a fogyasztó számára kedvezőbbek, mint az angol jogban. *Abdelaziz* [2012], 278. o.

²⁵ Kornet [2012], 12. o.

²⁶ Az e rendeletet alkalmazó ítéletekre vonatkozó tájékoztatás.

1. A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a bíróságaik által hozott, e rendelet szabályait alkalmazó jogerős ítéletekről a bizottság késedelem nélkül tájékoztatást kapjon.

2. A bizottság létrehoz egy rendszert, amely lehetővé teszi az (1) bekezdésben említett ítéletekkel, valamint az Európai Unió Bíróságának vonatkozó ítéleteivel kapcsolatos információk megtekintését. Ez a rendszer mindenki által elérhető.

²⁷ Lásd pl. www.cisg.law.pace.edu, www.unilex.info

²⁸ A CESL 8. cikk (3) bekezdése megkívánja, hogy a kereskedő és a fogyasztó közötti kapcsolatokban a közös európai adásvételi jog csak teljes egészében választható, de ez a kereskedők közötti

sége szintén nem az egyszerű, átlátható alkalmazáshoz nyitna „ösvényt”, ezért itt a jogalkotónak célszerű lenne módosítani a szövegen annyiban, hogy megkívánja a feleknek az Egyezmény kizárására vonatkozó ’kifejezett’ megállapodását.

Az Egyezmény és a CESL viszonyának elemzésekor felvethető, hogy az Egyezmény 94. cikke szerinti fenntartást vajon meg kell-e tenni a tagállamoknak? Az Egyezmény megalkotásának egyik nagy eredménye volt, hogy az Egyezmény szövegéhez kevés fenntartás fűzhető. A megtehető fenntartások egyike, hogy az adásvételi jogot regionális szinten egységesítő országok az egymás közötti ügyleteikben elsőbbséget biztosítanak a regionális jogegységesítésnek (94. cikk).²⁹ Ez a passzus kifejezetten az északi országok kérésére született, így az egyedüli fenntartástevő államok Dánia, Finnország, Izland, Norvégia és Svédország. Leegyszerűsítve, egy svéd és egy finn társaság adásvételére tehát – annak ellenére, hogy mindkét állam az Egyezmény részes állama – a fenntartás miatt – a *Nordic Sale of Goods Act* alkalmazandó. Kell-e, hogy tegyenek az Egyezményben részes EU-tagállamok ilyen fenntartást a CESL miatt? Az Egyezmény neves jogtudósaiból álló, ún. Tanácsadó Testülete (*CISG Advisory Council*) 2012. augusztus 13-án „Az Egyezmény és a regionális jogharmonizáció” címmel e témában hozta meg első nyilatkozatát.³⁰ Ebben kiemeli, hogy amennyiben több ország is úgy dönt, hogy megteszi a 94. cikk szerinti fenntartást, az nagymértékben alááshatja az Egyezmény egységességét.³¹ Azonban a CESL jelen – és fentebb ismertetett – rendelkezéséből az következik, hogy a tagállamoknak nem kell megtenniük a 94. cikk szerinti fenntartást, hiszen a CESL alkalmazásának előfeltétele az Egyezmény kizárása. Felhívja a figyelmet a testület arra is, hogy a regionális jogegységesítések hasznos összetevőit képezhetik a szerződési jog globális vívmányainak további megalkotásának folyamatában, és reményét fejezi ki, hogy elérkezett az idő a svájci kormány javaslatának támogatására, amely a *nemzetközi kereskedelmi jog területén történő további harmonizációs munkákat* tekinti kívánatosnak és megvalósíthatónak.³²

jogviszonyt nem érinti, tehát a CESL részben kiköthető, annak rendelkezéseitől a felek eltérhetnek, akár az Egyezményben.

²⁹ 94. cikk.

„(1) Két vagy több, az Egyezmény által szabályozott körben azonos vagy egymáshoz hasonló jogszabályokat alkalmazó Szerződő Állam bármikor tehet olyan nyilatkozatot, hogy az Egyezmény nem alkalmazandó azokra az adásvételi szerződésekre, illetve azok megkötésére, amelyek olyan felek között jönnek létre, akiknek a telephelye ezekben az államokban van.”

³⁰ CISG Advisory Council – Declaration No. 1. The CISG and Regional Harmonization. *Internationales Handelsrecht*, 2013/1., 12.

³¹ Uo.

³² A/CN.9/758.

IV. Az Egyezmény és a CESL alkalmazása

IV.1. Alkalmazási mechanizmus

A legalapvetőbb eltérés a két szabályrendszer között alkalmazási mechanizmusukban van. Ha a feltételek fennállnak, akkor az Egyezmény szabályai automatikusan alkalmazandóak.³³ A feleknek viszont megvan az autonómiájuk, hogy az Egyezmény alkalmazását ez esetben is kizárhatják, az ún. *opt-out* lehetőséggel élve, úgymond „kiszereződnek” az Egyezményből.³⁴ Ezzel ellentétben a CESL csak akkor alkalmazandó, ha azt a felek kikötik, azaz ún. *opt-in* lehetőséggel élve „beleszerződnek” a CESL rezsimjébe.³⁵ Érvényes megállapodás nélkül tehát a CESL nem alkalmazható. Egyébiránt ez az *opt-in* modell már korábban megjelent az adásvételi jog egységesítésében, nevezetesen az Egyezmény „elődjénél”, az ún. ULIS és ULFIS-nál.³⁶ A hágai egységes törvények alkalmazásához ugyanis Nagy-Britannia fűzött olyan fenntartást, hogy annak érvényesüléséhez a felek kikötése kellett. Nagy-Britannia napjainkig a hágai egységes törvények két részes államából az egyik (Gambia a másik), de az 1972-es ratifikációja óta egyetlen olyan ügy sem volt a helyi fórumok előtt, amelyben az ULIS/ULFIS-t alkalmazták volna.³⁷ Ezzel szemben az *opt-out* megoldás mellett maradó, fenntartást nem tevő, korábbi részes államok bírói gyakorlatában (pl. Belgium, Hollandia, Németország, Olaszország) élénken alkalmazták a hágai egységes törvényeket.³⁸

³³ 1. cikk.

„(1) Az Egyezmény, a különböző államokban telephellyel rendelkező felek között, áruk adásvételére vonatkozó szerződésekre alkalmazandó, ha
a) ezek az államok Szerződő Államok, vagy
b) a nemzetközi magánjog szabályai valamely Szerződő Állam jogának alkalmazásához vezetnek.”

³⁴ 6. cikk.

„A felek kizárhatják az Egyezmény alkalmazását [...]”

³⁵ 3. cikk.

A közös európai adásvételi jog választható jellege.

„A felek megállapodhatnak arról, hogy áru adásvételére, digitális tartalom szolgáltatására, illetve kapcsolódó szolgáltatás nyújtására irányuló, határon átnyúló szerződésekre – a 4–7. cikkben meghatározott területi, tárgyi és személyi hatályon belül – a közös európai adásvételi jogot alkalmazzák.”

³⁶ Uniform Law on the International Trade Law (ULIS), Uniform Law on the Formation on the Contracts for the International Sale of Goods (ULFIS). *Bánrévy G.* [2011], 29., 105. o.

³⁷ Egy ügyet említ *Magnus* *Butler Machine Tool Co. Ltd. v. Ex Cell-O Corp. (England)* ([1977] EWCA Civ 9; [1979] 1 W.L.R. 401.), azonban ebben is csak az érvelésben szerepel, de nem alkalmazták. *Magnus* [2012], 228. o.

³⁸ Uo.

A CESL további jellemzője, hogy a hatálya alá tartozó kérdésekben kizorítja a kollíziós jogi jogforrásokat. *Basedow* szerint CESL és a kollíziós szabályok viszonya hasonlatos az Egyezmény kollíziós úton történő alkalmazás, azaz az 1. cikk (1) bekezdés b) pontjának felfogásához,³⁹ azaz utaló (és nem kollíziós) szabálynak tekinthető. A bizottság indoklása szerint, „[a] javaslat a nemzeti szerződési jogok közelítését nem a már meglévő nemzeti szerződési jog módosításának előírásával valósítja meg, hanem az egyes tagállamok nemzeti jogán belüli második szerződési jogi rendszer létrehozásával, amely az e jog hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a már meglévő nemzeti szerződési joggal párhuzamosan lesz hatályban”.⁴⁰ Ezért a CESL területi hatályt kijelölő szabályai anyagi jogi természetűnek tekintendők,⁴¹ így a rendelettervezet a meglévő kollíziós szabályokat nem érinti.⁴² Egy lényeges eltérés viszont az Egyezmény kollíziós alkalmazásához képest (1. cikk (1) bekezdés b) pont), hogy ha a kollíziós jog tagállami jogot rendel egy adásvételi szerződésre, attól még a CESL nem alkalmazandó *ipso iure*, ugyanis annak „működéséhez” a felek kifejezett megállapodása szükséges.⁴³

Kérdéses tehát, hogy a CESL *opt-in* megoldása megfelelő-e. Mindenesetre – ugyan nem képezi a tanulmány tárgyát, de – többen is felhívják a figyelmet arra, hogy mivel a fogyasztóvédelem szintje a CESL-ben részben magasabb, mint jelenleg az európai irányelvekben és a nemzeti jogban, ez afelé mutat, hogy a CESL-nek inkább egy *opt-out* megoldás lenne megfelelőbb.⁴⁴ További kérdés, hogy ezt rendeltéként vajon el lehetne-e fogadtatni a rendes eljárás keretében, de ez utóbbi esetben viszont annyi bizonyos, hogy valóban meg kell tenni az Egyezményhez a 94. cikkben foglalt fenntartást.

IV.2. Tárgyi hatály

Az Egyezmény ingó dolgok nemzetközi adásvételi szerződéseire vonatkozik, ideértve a jövőben előállítandó termékekre vonatkozó szerződéseket, kivéve ha a vevő szolgáltatja az áru előállításához szükséges anyag lényeges részét (3. cikk (1) bekezdés), valamint a vegyes szerződéseket is, kivéve ha a szolgáltatási elemek képezik a túlnyomó részt (3. cikk (2) bekezdés). A CESL is alapjában véve az adásvételi

³⁹ *Basedow* [2012], 31. o.

⁴⁰ CESL Indoklás 9.

⁴¹ *Basedow* [2012], 31. o.

⁴² CESL (10) preambulum-bekezdés.

⁴³ *Basedow* [2012], 32. o.

⁴⁴ *Magnus* [2012], 230. o. Ugyanígy egy *opt-out* rezsím támogatása. *Fogt* [2012], 148–149. o.

szerződésekre vonatkozik, de szabályozza az áru jövőbeli gyártására és előállítására vonatkozó (szállítási) szerződéseket is, valamint a digitális tartalomhoz kapcsolódó bármely szolgáltatást, csakúgy mint az eladó által nyújtott olyan szolgáltatási szerződéseket, amelyek az adásvételi szerződéshez kapcsolódnak, mint pl. „beszerelést, a karbantartást, a javítást vagy bármilyen egyéb feldolgozást”. Összevetve az Egyezményvel, a CESL nem kívánja meg az adásvételi elemek túlsúlyát a szolgáltatási elemekhez képest (tehát az ún. „gazdasági értéktesztől” függetlenül alkalmazandó, kivéve bizonyos szolgáltatásokat, úgymint a szállítási, képzési, távközlési támogató és pénzügyi szolgáltatások [2. cikk k) és m) pont]. E tekintetben tehát egyszerűbb és a jobbiztonságra törekvőbb a CESL, mint az Egyezmény.⁴⁵

Az áruk mellett a CESL a digitális tartalom szolgáltatására irányuló szerződésekre is alkalmazandó, ennek megfelelően kifejezetten nevesíti a digitális tartalom fogalmát, amely „digitális formában előállított és szolgáltatott adat”, ideértve pl. a mozgóképet, hanganyagot, képet vagy írott digitális tartalmat, digitális játékokat, szoftvereket, de kizárja a szolgáltatás elektronikus formáit (pl. banki, pénzügyi, egészségügyi szolgáltatások). Az Egyezmény bírósági gyakorlatában árunak tekintették már a szoftvereket, tehát e szűkebb körben az Egyezmény is alkalmazásra került.⁴⁶

V. Anyagi szabályok összevetése

V.1. Általános megjegyzések

Előljáróban való igaz, hogy az Egyezmény szerkezete átláthatóbb, nyelvezete egyszerűbb,⁴⁷ ez az összetettség azonban a fogyasztói ügyletek szabályozásával magyarázható, másfelől azonban a túl komplex jogi környezetet az üzleti élet nem kedveli.⁴⁸

Ha nagyjából összevetjük a két jogeszközt, akkor több rendelkezés csak a CESL-ben került kifejezetten rögzítésre, így pl. a szerződéskötés előtti tájékoztatási kötelezettség (13–29. cikk), akarathibák:⁴⁹ tévedés, csalás, fenyegetés, tisztességtelen

⁴⁵ Magnus [2012], 231. o.

⁴⁶ Pl. OGH 2005. június 21.; LG Trier 2000. február 17.; RB Arnhem 2006. június 28. Lásd: www.unilex.info

⁴⁷ Magnus [2012], 241–242. o.

⁴⁸ Abdelaziz [2012], 278. o.

⁴⁹ Ugyan a szerződés érvénytelenségének a kérdését az Egyezmény kifejezetten nevesíti, mint amely az Egyezmény hatálya alá nem tartozik, de a 35. és 71. cikkek némi részben mégis rendelkeznek róla, de mást, így a csalás vagy megtévesztés, fenyegetés vagy a *laesio enormis* kérdését az Egyezmény

kihasználás és hogy ezen esetekben megtámadható a szerződés (48–57. cikk); tisztességtelen szerződési feltételek (79–86. cikk); kapcsolódó szolgáltatási szerződések szabályai (147–158. cikk); valamint az elévülés (178–186. cikk). Az Egyezmény rendszerében ezeket ún. külső joghézagnak hívják, azokat pedig a szerződésre alkalmazandó nemzeti jog rendelkezéseivel kell kitölteni. A CESL jelentős eredményének tekinthető tehát, hogy számos olyan jogi kérdést kimerítően szabályoz, amelyet az Egyezmény nem,⁵⁰ bár egyes vélemények szerint ezek részben inkább a fogyasztói ügyletek kapcsán jutnak szerephez (pl. a tisztességtelen feltételek vagy a szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettség), az elévülést pedig egy másik nemzetközi egyezmény, az ún. New York-i egyezmény rendezi.⁵¹ Ez utóbbi vonatkozásában viszont hozzá kell tenni, hogy az Egyezményben részes EU-tagállamok közül csak 9 részese a New York-i egyezménynek is, tehát itt valójában – jelenleg – nincs egység.⁵² További előnye a CESL-nek, hogy az általános szerződési feltételek érvényességét is rendezi,⁵³ némely gondolkodók szerint ez adhat az üzleti életnek némi motivációt a B2B kapcsolatokban a CESL kikötésére, ti. ennek az érvényessége, végrehajthatósága számukra általában lényegi kérdés.⁵⁴ Mindenesetre számos olyan jelentős jogkérdés maradt, amelyet egyik instrumentum sem rendez, holott a jogvitákban általában komoly szerepük van, pl. a beszámítás, engedményezés, képviselő, jó erkölcsbe ütközés, közrendbe ütközés vagy közrendi szabályok megsértése, valamint a kötbér érvényessége.⁵⁵ *Loos* és *Schelhaas* a tulajdonátszállás és a dologi biztosítékok egységesítését is szükségesnek látná.⁵⁶

nem rendezi. Ezzel szemben a CESL szabályai lefedik az egyes nemzeti megoldásokat, bár pl. a tisztességtelen kihasználás esetében a kártérítési igény szűkebb, mint az egyes nemzeti jogokban – állapítja meg *Loos* és *Schelhaas*. *Loos–Schelhaas* [2012], 6. o.

⁵⁰ Uo.

⁵¹ *Kornet* [2012], 18. o., *Magnus* [2012], 238. o.

⁵² Belgium, Bulgária, Csehország, Lengyelország, Magyarország, Norvégia, Románia, Szlovákia, Szlovénia.

⁵³ CESL 65., 86. cikk.

⁵⁴ *Kornet* [2012], 18. o., *Loos–Schelhaas* [2012], 7. o. Szintén az ÁSZF-ek üzleti életben játszott (fő)szerepét emeli ki: *Abdelaziz* [2012], 268. o.

⁵⁵ *Magnus* [2012], 238. o.

⁵⁶ *Loos–Schelhaas* [2012], 12. o.

V.2. Összevetés az Egyezmény főbb koncepciói mentén

A szerződés megkötésének szabályai a két jogeszközben – néha majdnem teljesen – megegyeznek.⁵⁷ A CESL előnye, hogy amennyiben az ajánlat nem tartalmazza a vételárat, attól még az érvényes ajánlatnak tekintendő,⁵⁸ az Egyezményben található rendelkezések és gyakorlatuk e körben ellentmondóak.⁵⁹

Az „általános szerződési feltételek csatája” („*battle of forms*”) tekintetében ugyan az Egyezmény szövegéből levezethetőnek tűnik a „*knock out rule*” (*Rest-gültigkeitstheorie*), azaz hogy az egymásnak ellentmondó eladói és vevői általános szerződési feltételek nem lesznek a szerződés részeivé, mert azok „kiütik” egymást, de ez vitatott.⁶⁰ Egyértelmű viszont a CESL, amelyben ez a „*knock out rule*” kifejezetten rögzítésre került.⁶¹

Az eladó és vevő kötelezettségeit tekintve az általános rendelkezések nagyjából megfeleltethetők egymásnak. Apróbb eltérések vannak, pl. – ha a felek másként nem állapodtak meg – a kiszolgáltatás ideje az Egyezmény szerint ésszerű időn belül, a CESL szerint indokolatlan késedelem nélkül kell megtörténni.⁶² Az Egyezmény tehát itt nagyvonalúbb, mint a CESL.

Az Egyezmény egyik központi rendelkezése a *megvizsgálás, megkifogásolás*. Ezek szintén nagymértékben hasonlóak. Az viszont különbség, hogy CESL a megvizsgálásra az „ésszerűen legrövidebb időn belül” kitéltet fogalmazza meg azzal, hogy az nem haladhatja meg az áruátadás napjától számított 14 napot.⁶³ Az Egyezmény a megvizsgálásra a „körülmények által lehetővé tett legrövidebb időt” írja

⁵⁷ Pl. Egyezmény 18. cikk (2) bekezdés 2. mondat és a CESL 34. cikk (2) bekezdés; Egyezmény 19. cikk (3) bekezdés és a CESL 38. cikk (2) bekezdés (lásd az angol nyelvű szövegek).

⁵⁸ 31. cikk (1) bekezdés b) pont.

⁵⁹ Vö. 14. és 55. cikk. MALÉV kontra Pratt & Whitney-eset (LB Gf. I. 31.349/1992/9.) Elemzi: *Vida* [1994], 452–458. o.

⁶⁰ Vitatja *Loos–Schelhaas* [2012], 10. o.

⁶¹ 39. cikk.

Az általános szerződési feltételek ütközése

1. Ha a felek attól eltekintve megállapodásra jutottak, hogy az ajánlat és az elfogadás ellentétes általános szerződési feltételekre utal, a szerződés mégis létrejön. Az általános szerződési feltételek közös lényegük mértékéig képezik a szerződés részét.

2. Az (1) bekezdéstől eltérve, nem jön létre a szerződés, ha az egyik fél:

a) előzetesen kifejezetten – nem pedig az általános szerződési feltételek keretében – kikötötte, hogy az (1) bekezdés alapján létrejött szerződés kötelező jogi erejét nem szándékozik elismerni; vagy
b) késedelem nélkül tájékoztatja a másik felet erről a szándékáról.

⁶² Egyezmény 31. cikk – CESL 95. cikk (1) bekezdés.

⁶³ CESL 121. cikk (1) bekezdés.

elő.⁶⁴ Önmagában a megvizsgálás elmulasztásának egyikben sincs szankciója, de a megvizsgálást követő megkifogásolást mindkettő ésszerű időn belül kívánja meg. A különbség, hogy az Egyezményben, ha a vevőnek ésszerű melessége van az ésszerű időn belüli értesítés elmulasztására, akkor árcsökkentésre és a tényleges kárainak megtérítésére jogosult (az átadástól számított 2 éves jogvesztő határidőn belül).⁶⁵ A CESL ilyen kimentési lehetőséget nem ismer, csak egy olyan szabályt, miszerint a mennyiségi hiba esetén a vevőnek nem kell értesítenie az eladót, „ha okkal feltételezheti, hogy a fennmaradó árukat is át fogják adni”.⁶⁶ Mennyiségi hiba esetén van tehát egyedüli kimentési lehetősége a vevőnek az értesítés elmulasztása alól. Az eredeti javaslat szövegében még az Egyezmény fentebb leírt megoldása szerepelt, *Loos* és *Schelhaas* amellet érvel, hogy a felek jogai és kötelezettségei egyensúlya miatt ezt az Egyezménnyel azonos módon kellene rendezni.⁶⁷ Szerintük viszont a CESL kiszámíthatóbb szabályozást hoz azzal, hogy egy fix, 14 napon belüli megvizsgálás kezdetét írja elő.⁶⁸

A CESL és az Egyezmény szabályozása az *áru nem szerződésszerűsége* kapcsán annyiban tér el, hogy a CESL – az Egyezménnyel szemben – kiterjeszti az eladó felelősségét a szerződéskötést megelőzően az áru jellemzőire (minőség, teljesítmény) tett nyilatkozatokra.⁶⁹ Sőt, azon passzusa, hogy az árunak „rendelkeznie kell olyan minőségi és teljesítménybeli adottságokkal, amelyeket a vevő elvárhat”,⁷⁰ sokféle értelmezésre adhat lehetőséget, és a CESL a felek jogai és kötelezettségei közötti egyensúlyt a vevő javára billenti.⁷¹

Ha az eladó valamely kötelezettségét megszegi, a vevő *jogorvoslattal* élhet, e tekintetben számos különbség adódik. Először is, hogy a CESL – minden további feltétel nélkül – lehetővé teszi a *természetbeni teljesítést*.⁷² Az *árcsökkentés* a CESL rezsimjében minden szerződésszegéskor igénybe vehető kellékszavatossági jog, míg az Egyezményben csak a közönséges szerződésszegésnél, amennyiben az áru nem szerződésszerű.⁷³ Az *áru nem szerződésszerű voltának orvoslása* mint eladói joga-

⁶⁴ Egyezmény 38. cikk (1) bekezdés.

⁶⁵ Egyezmény 44. cikk.

⁶⁶ CESL 122. cikk (5) bekezdés.

⁶⁷ *Loos–Schelhaas* [2012], 13. o.

⁶⁸ Uo.

⁶⁹ 100. cikk f) pont.

⁷⁰ 100. cikk g) pont.

⁷¹ *Magnus* [2012], 247. o.

⁷² Vö. Egyezmény 28. cikk – CESL 106. cikk (1) bekezdés a) pont (Megjegyzem, hogy a magyar fordítás zavaró módon „konkrét teljesítés”-nek nevezi a természetbeni teljesítést.)

⁷³ Vö. Egyezmény 50. cikk – CESL 120. cikk.

sultság mindkettő jogeszközben biztosított, *Magnus* szerint az Egyezmény megfogalmazása lenne helytállóbb, amelyben „ésszerű késedelem” nélkül kell orvosolni a hibát, míg a CESL-ben az „ésszerű időn belül” kitétel nem utal eléggé arra, hogy az eladónak minél gyorsabban kell eljárnia.⁷⁴

Mivel tükröképszerű szabályozásról van mindkettőben szó, csak egy kiegészítés a vevő kötelezettségeit illetően, eszerint a CESL – az Egyezménnyel szemben – külön szabályozza a *harmadik személy által történő fizetést és a teljesítés elszámolását*.⁷⁵

Mindezeken túl lényeges, hogy a CESL konkrétan meghatározza a *kamat mértékét*,⁷⁶ amely az Egyezmény értelmezésekor szintén egy vitatott pont.

Kártérítés szabályait bár más-más formulával fogalmazták meg, a kettő valójában azonos módon szabályoz. Eltérés, hogy bár az Egyezmény nem tartalmazza a CESL kitételét, miszerint „hitelező jogosult minden olyan költségének megtérítésére, amely ésszerűen merült fel a hátrány csökkentésének megkísérlése során”, az a jogtudomány szerint a 77. cikkéből levezethető.⁷⁷ *Kimentési okként* mindkettőben az „elháríthatatlan külső akadály” szerepel, azonban az Egyezménnyel ellentétben a CESL egy külön rendelkezést tartalmaz a *körülmények alapvető megváltozásáról*, nevezetesen „[a]mennyiben a teljesítés a körülmények kivételes változása folytán túlzottan terhessé válik, a felek kötelesek tárgyalásokat kezdeni a szerződés módosításáról vagy megszüntetéséről”.⁷⁸ Az Egyezmény a „*hardship*” kérdését kifejezetten nem szabályozza, ám számos jogtudós egyetért abban, hogy ez a cikkeiből levezethető.⁷⁹

Röviden összegezve az eladói és vevői kötelezettségeinek összevetését, néhol az Egyezmény, így pl. megvizsgálás és megkifogásolás, néhol a CESL kedvezőbb a vevőnek, így pl. árcsökkentés lehetősége minden esetben igénybe vehető, valamint

⁷⁴ Vö. Egyezmény 48. cikk – CESL 109. cikk (5) bekezdés.

⁷⁵ 127–128. cikk, bár *Magnus* szerint a gyakorlatban ez kevésszer felmerülő kérdés. *Magnus* [2012], 253. o.

⁷⁶ 168. cikk.

Kamatláb és a kamat esedékessége

5. A késedelmes fizetés után járó kamatláb:

a) „[...] az Európai Központi Banknak a kérdéses félév első naptári napját megelőző legutóbbi irányadó refinanszírozási műveleténél alkalmazott kamatláb, vagy az Európai Központi Bank legutóbbi irányadó refinanszírozási műveletei esetében változó kamatú tendereljárásból kialakuló marginális kamatláb, nyolc százalékponttal megnövelve.”

⁷⁷ *Magnus* [2012], 249. o.

⁷⁸ CESL 89. cikk (1) 2. mondat. Részletes elemzést ad: *Momberg* [2013], 1–12. o.

⁷⁹ A 79. cikk kiterjesztő értelmezése mellett pl. CISG Advisory Council Opinion No. 7: Exemption of Liability for Damages under Article 79 of the CISG, Rapporteur: *Professor Garro, Alejandro M.*

Lásd: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/CISG-AC-op7.html> [letöltve: 2013. április 5.], *Schlechtriem–Schwenzer* [2005], 825. o.; ellene *Flechtner* [2008], *Rimke* [1999–2000], 219. o.

hogy a vevő abban az esetben is felmondhatja a szerződést, ha az átvett árut nem tudja visszaszolgáltatni.⁸⁰

VI. Összegzés

Valójában számos különbség a CESL és az Egyezmény között abból az alapvető szabályozásbeli eltérésből adódik, hogy a CESL le kívánja fedni a B2B és B2C ügyleteket is, ezért annak elsődleges szándéka a gyengébb fél, a vevő (fogyasztó, kkv) védelme az áruk nemzetközi adásvétele során. Ezzel szemben az Egyezmény a nemzetközi adásvételi szabályozás minél kiegyensúlyozottabb voltán alapul. Ez pedig a két instrumentum teljes rendszerét befolyásolja. A felek jogai és kötelezettségei tekintetében a részletekben több különbség adódik, a főbb jogi megoldásait tekintve viszont a két jogeszköz hasonló. Ha összességében nézzük, akkor – a fentebbi indok alapján – a CESL inkább vevőbarátabb, mint az Egyezmény.⁸¹ A másik oldalról viszont a CESL elvitathatatlan érdeme, hogy több olyan rendelkezést egyértelműen tartalmaz, amelyet az Egyezmény nem (még akkor is, ha azok egy része az Egyezménnyel foglalkozó kommentárokból többségi álláspontként meglévő, az Egyezmény szövegéből, annak gyakorlatából levezethetőek, pl. *hardship* kérdése).

A legtöbb vitát a jogtudományban a CESL alkalmazási mechanizmusa generálta. *Magnus* szerint az *opt-in* megoldás nemcsak hogy további problémákhoz vezet, de a CESL-t esetlegesen nem használt joganyaggá, azaz „holt betűs joggá ítélni”.⁸² Sok a nyitott kérdés B2B adásvételeknél annak részbeni választhatósága, vagy hatályán kívül eső kérdésekre kiköthetősége, vagy a vegyes szerződéseknél csak az adásvételre vagy csak a szolgáltatásra történő részbeni választhatósága tekintetében is. Többen levonják azt a konklúziót, hogy a CESL-nek már csak azért sem célszerű választható rezsimnek maradnia, mert a nemzetközi kereskedelemben nincs igazán indoka annak, hogy CESL-t kössék ki az Egyezmény helyett (a két joganyag között fennálló különbségek a B2B viszonyok szabályozásában nem olyan jelentősek).⁸³ *Basedow* szerint, ha megvalósul is, a CESL lehetséges terepe – az *opt-in* megoldás miatt – inkább csak a B2C ügyletekre korlátozódhat, mert a fogyasztói ügyletek az Egyezmény tárgyi hatályán kívül esnek.⁸⁴

⁸⁰ Vö. Egyezmény 82. cikk – CESL 173. cikk (1) bekezdés.

⁸¹ *Abdelaziz* [2012], 271. o.; *Magnus* [2012], 255. o.

⁸² *Magnus* [2012], 254. o.

⁸³ *Magnus* [2012], 255., *Mankowski* [2012], 45-53. o.

⁸⁴ *Basedow* [2012], 36. o.

Olyan javaslat is „napvilágot látott”, hogy egyszerűbb lenne az Egyezményhez inkább a többi – eddig nem szerződő – tagállamnak csatlakozni, hiszen egyfelől logikusabb a keveseknek a többiekhez igazodni, másfelől az Egyezmény globális szabályozást ad (nem egy új regionális egységesítést), az Egyezmény ismertetett hiányosságait pedig az UNIDROIT Alapelvekkel kellene kitölteni.⁸⁵ Ennélfogva, a CESL azon fő célja, hogy integrálja a szerződési jogot azért nem valószínű, hogy megtörténik, mert a nemzetközi kereskedelemben valójában nincs is igény egy új, különálló rezsimmegalkotására.⁸⁶ Mások ezt hevesen vitatják, a mellett érvelve, hogy a CESL alkalmasabb a kereskedők közötti ügyletekre, mint az Egyezmény, mert a kereskedők nem szeretik a homályos fogalmakat (amely hosszas jogi procedúrákat sugall). A CESL viszont egy átfogó, koherens szabályösszesség, így nagyobb biztonságot nyújt a feleknek.⁸⁷

2012 júniusában a tanácsban politikai vitát folytattak a CESL-ről, annak jövőjéről. A vita alapján *Fogt* szerint a javaslatot mindenképpen módosítani kellene. Az EU tagállamainak – nézete szerint – az Egyezményhez fűzhető, regionális jogegységesítésre vonatkozó (94. cikk szerinti) fenntartást meg kellene tenni, ezzel együtt a CESL alkalmazását *opt-out* rezsimmé átalakítani, valamint szélesíteni annak tárgyi hatályát, hogy a szabályozás a szerződés teljes „életciklusát” lefedje, végül a felek jogainak és kötelezettségeinek egyensúlyát biztosítani oly módon, hogy amennyire lehet, az feleljen meg az Egyezménynek mint globális jognak.⁸⁸ A CESL módosításának kérdése még bizonytalan, csakúgy mint az elfogadása, de a megkezdett jogalkotási folyamat már új területet „hódít”, ugyanis a bizottság jelenleg az európai *biztosítási szerződések* jogának egységesítésére fókuszál.⁸⁹

A magam részéről *Ole Lando* professzor szavaival értek egyet: „A javaslat kétértelműen előremutató lépés az európai szerződési jog egységesítése tekintetében. Mindazonáltal hasznosabb lenne egy olyan közös európai szerződési jog kidolgozása, amely a szerződések jogának általános részét is magában foglalja.”⁹⁰ Remélhetőleg az EU a jelenlegi válságon mielőbb túljut, és ezután folytatódhat tovább a megkezdett munka, amelynek eredményeként akár egy közös európai szerződési jog is létrejöhet, sőt talán majd egyszer egy európai szerződési jogi kódex is megvalósulhat.⁹¹

⁸⁵ *Abdelaziz* [2012], 271. o.

⁸⁶ *Abdelaziz* [2012], 258. o.

⁸⁷ *Loos–Schelhaas* [2012], 22. o.

⁸⁸ *Fogt* [2012], 148. o.

⁸⁹ Az ún. *European Insurance Contract Law* szakértői bizottsága már felállításra került.

Lásd: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/index_en.htm

⁹⁰ *Lando* [2012], 381. o.

⁹¹ Uo.

Felhasznált irodalom

- Abdelaziz, O.* [2012]: The Impact of Europeanization of Contract Law on English Contract Law. *European Journal of Law Reform*, Issue, 2–3.
- Basedow, J.* [2012]: An EU Law for Cross-Boarder Sales Only – Its Meaning and Implications in Open Markets. In: *M. J. Bonell – M-L. Holle – P. A. Nielsen* (szerk.): *Liber Amicorum Ole Lando*. DJØF Publishing.
- Bánrévy G.* [2011]: A nemzetközi gazdasági kapcsolatok joga. Szent István Társulat, Budapest.
- Clive, E.* [2012]: The Lasting Influence of the Lando Principles. In: *M. J. Bonell – M-L. Holle – P. A. Nielsen* (szerk.): *Liber Amicorum Ole Lando*. DJØF Publishing.
- Flechtner, H. M.* [2008]: Issues Relating to Exemption („Force Majeure”) Under Article 79 of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods („CISG”). *Legal Studies Research Paper Series Working Paper*. Lásd: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1118124
- Fogt, M. M.* [2012]: Private International Law Issues by Opt-out and Opt-in Instruments of Harmonization: A Comparison between CISG and CESL. In: *M. J. Bonell – M-L. Holle – P. A. Nielsen* (szerk.): *Liber Amicorum Ole Lando*. DJØF Publishing
- Kornet, N.* [2012]: The Common European Sales Law and the CISG. Complicating or Simplifying the Legal Environment? *Maastricht European Private Law Institute*, Vol. 4.
- Lando, O.* [2012]: Kérdések és megjegyzések az Európai Bizottság Közös Európai Adásvételi Jogra vonatkozó javaslata kapcsán. *Magyar Jog*, 6. sz.
- Lando, O. – Beale, H.* [2000]: Principles of the European Contract Law, Part I. and II. Combined and Revised. Kluwer Law International, The Hague.
- Loos, M. B. M. – Schelhaas, H.* [2012]: Commercial Sales: The Common European Sales Law Compared to the Vienna Sales Convention. *Amsterdam Law School Legal Studies Research Paper*. Lásd: <http://ssrn.com/abstract=2166839>
- Magnus, U.* [2012]: CISG and CESL. In: *M. J. Bonell – M-L. Holle – P. A. Nielsen* (szerk.): *Liber Amicorum Ole Lando*. DJØF Publishing.
- Mankowski, P.* [2012]: CESL, who needs it? *Internationales Handelsrecht*, Vol. 2.
- Momberg, R.* [2013]: Change of circumstances under the CESL. *Internationales Handelsrecht*, Vol. 1.
- Rimke, J.* [1999–2000]: Force Majeure and Hardship: Application in International Trade Practice with Specific Regard to the CISG and the UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts. *Pace Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, Kluwer.
- Schlechtriem, P. H. – Schwenzler, I.* [2005]: Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG). Oxford University Press.
- Schmid, D.* [2012]: (Do) We Need a European Civil Code? *Annual Survey of International & Comparative Law*.
- Vida S.* [1994]: Nemzetközi adásvétel: a MALEV per. *Jogtudományi Közlöny*, 11–12. sz.
- Vincze G.* [2013]: Megújuló egységes adásvétel a készülõ rendelet tükrében. *Külgazdaság, Jogi melléklet*, 1–2. sz.